

**การก่อตัวของนโยบายสาธารณะของกระทรวงอุตสาหกรรม
กรณี การสำรวจแร่โพแทช อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดสกลนคร**
POLICY IN FORMATION PROCESS
GUIDELINES ON PROTASH SURVEYING IN SAKONNAKHON PROVINCE.

ประดิษฐ์ เปรมปรีดี* เอกพร รักความสุข**
Pradit Prampree, Ekkaphon Rakkhwamsuk

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษากระบวนการก่อตัวนโยบายสาธารณะของกระทรวงอุตสาหกรรม กรณี การสำรวจแร่ (โพแทช) อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดสกลนคร 2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรค กระบวนการก่อตัวนโยบายสาธารณะของกระทรวงอุตสาหกรรม กรณี การสำรวจแร่ (โพแทช) อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดสกลนคร 3. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการกระบวนการก่อตัวนโยบายสาธารณะของกระทรวงอุตสาหกรรม กรณี การสำรวจแร่ (โพแทช) อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดสกลนคร

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เจาะลึก (in-depth interview) และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมกับการเก็บรวบรวมข้อมูลจากข้อมูลเอกสารด้านต่างๆ แล้วนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลเพื่อจะได้ทราบถึงปัญหาต่างๆ

ผลการวิจัยพบว่า

1. กระบวนการก่อตัวนโยบาย เป็นกระบวนการที่สร้างความขัดแย้งระหว่างภาครัฐกับประชาชน หน่วยงานภาครัฐกำหนดให้พื้นที่อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดสกลนคร เป็นพื้นที่อนุญาตให้สำรวจแร่โพแทชในการกำหนดนโยบายนโยบายการสำรวจแร่ดังกล่าวได้สร้างความขัดแย้งขึ้นในพื้นที่ อันเนื่องมาจากหน่วยงานภาครัฐได้ปกปิดข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานภาครัฐ การขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน จึงเป็นที่มาของการต่อต้าน คัดค้าน โครงการสำรวจแร่ที่ทางกระทรวงอุตสาหกรรมอนุญาตอาญาบัตรพิเศษให้แก่ บริษัทโซน่า หมิงต้า โพแทช คอร์ปอเรชั่น จำกัด

* Doctor of Philosophy Program Public Administration, Western University.

** Western University.

การให้ข้อมูลของภาครัฐเกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะ สวนทางกับความเป็นจริงกับที่ประชาชนตรวจสอบ โดยภาครัฐให้ข้อมูลคลาดเคลื่อนจากปริมาณการผลิตและนำเข้าแร่โพแทชทั้งประเทศ แสดงถึงการเข้าข้างผู้ได้รับอนุญาตอาญาบัตรพิเศษให้ทำการสำรวจ ในขณะที่ประชาชนในพื้นที่การสำรวจจะต้องได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากปัญหาต่างๆที่จะเกิดขึ้น ภาครัฐยึดถือประโยชน์ของสาธารณะที่ไม่ถูกต้อง เมื่อมีการตรวจสอบแล้ว ประชาชนจึงขาดความเชื่อถือในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐ ตลอดจนเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งเป็นปัญหาความรับผิดชอบและการตรวจสอบได้ของภาครัฐจึงทำให้ปัญหาดังกล่าวจึงไม่สามารถดำเนินการไปได้อย่างราบรื่น

หน่วยงานภาครัฐเลือกใช้มาตรการทางกฎหมาย เพื่อผลักดันกระบวนการในการสำรวจแร่โพแทช ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งกับประชาชน โดยภาครัฐมีจุดยืนที่เข้าข้างผู้ได้รับอนุญาตอาญาบัตรพิเศษในการสำรวจแร่โพแทช ในขณะที่ประชาชนเป็นผู้ถูกระงับจากการบังคับใช้กฎหมาย ส่งผลให้ประชาชนรู้สึกถึงการไม่ได้รับความชอบธรรมจากภาครัฐ

2. ปัญหาและอุปสรรค การดำเนินการตามแนวทางเพื่อให้การสำรวจแร่โพแทช ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจจากหน่วยงานราชการส่วนกลาง ทุกๆภาคส่วนที่มีความเกี่ยวข้อง ที่มีหน้าที่ หรือการตัดสินใจ ในการเปิดเผยข้อมูล ขึ้นอยู่กับหน่วยงานส่วนกลางเป็นหลัก ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องดังกล่าวไม่ว่าจะเป็น บริษัทผู้ได้รับอาญาบัตร ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่สำรวจ เจ้าหน้าที่รัฐ ในท้องถิ่น ไม่มีอำนาจ หรือโอกาสในการมีส่วนร่วม ต้องรอการกำหนดนโยบายจากผู้บริหารภาครัฐจากส่วนกลาง ตั้งแต่ กรม กระทรวง และรัฐบาล ประชาชนขาดข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ และมีความเห็นสอดคล้องต้องกันว่า หากปล่อยให้มีการสำรวจและพัฒนาไปสู่การประทานบัตรตั้งโรงงานเหมืองแร่โพแทชจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม คุณภาพชีวิต ตลอดจนวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่อำเภอนาวนวิเวศ จังหวัดสกลนคร

3. แนวทางการจัดการกระบวนการก่อดำเนินนโยบายเพื่อให้การสำรวจแร่โพแทชเกิดขึ้น โดยอาศัยตัวแบบผู้นำ ซึ่งจะ เป็นผู้กำหนดนโยบายเพื่อให้เกิดการเดินหน้าโครงการหรือกำหนดประโยชน์ให้แก่ผู้มีส่วนได้เสียในโครงการสำรวจแร่โพแทช โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริษัทผู้ได้รับอาญาบัตรพิเศษ ที่มาจากประเทศจีนเป็นหลัก ผู้กำหนดนโยบายได้อำนวยความสะดวกในเรื่องกฎหมายพระราชบัญญัติ ข้อบังคับต่างๆ เพื่อให้การทำเหมืองแร่โพแทชเป็นไปได้อย่างมากที่สุดในดำเนินการ

การจัดการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อรับทราบความคิดเห็นและความต้องการที่แท้จริงของหลายฝ่าย เพื่อตอบสนองประโยชน์สุขของประชาชนอย่างแท้จริง อีกทั้งการเปิดเผยข้อมูลที่มีข้อเท็จจริงตลอดจนลดขั้นตอนการทำงานโดยไม่ต้องรอการสั่งการจากส่วนกลางเพื่อให้การดำเนินการของโครงการมีความต่อเนื่อง

คำสำคัญ : การก่อดำเนินนโยบายสาธารณะ, การสำรวจแร่โพแทช

ABSTRACT

The ministry of industry's public policy process for mineral exploration (potash) research in Wanon Niwat district, Sakon Nakhon province . There are three objectives to research study the public policy process of ministry of industry in mineral exploration case (potash) in Wanon Niwat district, Sakon Nakhon province, to study problems and obstacles in the public policy process of ministry of industry in mineral exploration case (potash) and to study the way for managing the public policy process of ministry of industry in mineral exploration case (potash)

This study is a qualitative research to describe the public policy process of the ministry of industry. Using a variety of methods to store data for the results of this study.

1. Policy process is a process conflicts between the public and government. The government designated area Wanon Niwat district is a mineral exploration area but these policies create conflict in the area. due to government conceal information and lack of public participation. it is the source of opposition to the mineral exploration project that the ministry of industry permits special license cards to China Mingta Potash Corporation, Ltd.

2. Implementation of the guidelines for prospecting depends on the decision of the central government of every sector involved has a duty to make decisions and disclose information. The criminal card company, people in the survey area, local government officials do not have the authority or opportunity to participate, waiting for policies from central government only.

3. People lack information related to project implementation and there is a consensus that if exploration and development are allowed into a mining license. it will affect the environment, quality of life as well as the way of life of people in the area.

4. Government choose to take legal measures to drive the mineral exploration, resulting in a conflict with the people. As a result, people are not fair from the region.

5. Public sector information on public interest does not match the fact that people check. The government is misinformed by the amount of production and

import of potash ore. it shows the siding of the concessionaire. while people in the area must be severely affected by the problems that occur. the public lack of trust in the performance of government .

6. Policy formulation for the exploration of potash minerals occurs from the leader model. this is given to those who have a stake in the potash exploration project. especially companies that have been licensed. while people do not have any bargaining power, they must accept the policy makers' minds.

Keywords: formation, public policy, potash surveying.

1. บทนำ

การดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐของกระทรวงอุตสาหกรรม มีหน้าที่ต่างๆ มากมาย และมีอีกหนึ่งภารกิจหน้าที่ที่สำคัญคือ การออกใบอนุญาตอาญาบัตรพิเศษในการสำรวจเหมืองแร่ หรืออนุญาตให้สัมปทานเหมืองแร่ ต่อหน่วยงานภาคเอกชนจำนวนมากและผู้รับใบอนุญาตก็ไปดำเนินการสำรวจตามพระราชบัญญัติต่าง ๆ แต่การอนุมัติอาญาบัตรหรือสัมปทานต่างๆ ดังกล่าว เมื่อนำไปปฏิบัติในพื้นที่ก็ย่อมต้องมีความขัดแย้งกับประชาชนในพื้นที่ตลอดจนผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับโครงการดังกล่าวเช่นเดียวกับการกำหนดนโยบายการสำรวจแร่ในพื้นที่อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร ซึ่งเกิดการคัดค้าน ต่อต้าน จากประชาชนในพื้นที่ โดยประชาชนในพื้นที่มองว่าการกำหนดนโยบายดังกล่าวมีความไม่ชอบมาพากล จึงได้มีแถลงการณ์ยืนยันจากกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่โดยยืนยันว่าเป็นเพียงขั้นตอนการสำรวจแร่โพแทชเท่านั้นซึ่งการสำรวจเสร็จสิ้นทางผู้ขออนุญาตต้องดำเนินการยื่นขออนุญาตประทานบัตรทำเหมืองต่อไปจึงจะสามารถประกอบกิจการทำเหมืองแร่ได้(อ้างอิง:กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ <http://www.dpim.go.th/E-mail:pr@dpim.go.th>) จะเห็นได้ว่านโยบายดังกล่าวขาดปฏิสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับภาคประชาชนส่งผลให้เกิดความขัดแย้ง เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความขัดแย้งโดยตรงระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชน ซึ่งเป็นประเด็นในการก่อตัวนโยบายสาธารณะของกระทรวงอุตสาหกรรมที่มีต่อโครงการขนาดใหญ่ในการพัฒนาประเทศ ซึ่งประเด็นดังกล่าวเป็นช่วงของการเริ่มต้นการกำหนดนโยบายสาธารณะ ซึ่งมีความสำคัญต่อประเทศและคุณภาพชีวิตของประชาชน

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อศึกษากระบวนการก่อตัวนโยบายสาธารณะของกระทรวงอุตสาหกรรม กรณี การสำรวจแร่ (โพแทช) อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร

2.2 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรค กระบวนการก่อตัวนโยบายสาธารณะของกระทรวงอุตสาหกรรม กรณี การสำรวจแร่ (โพแทช) อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร

2.3 เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการกระบวนการก่อตัวนโยบายสาธารณะของกระทรวงอุตสาหกรรม กรณี การสำรวจแร่ (โพแทช) อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เจาะลึก (in-depth interview) และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมกับ

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากข้อมูลเอกสารด้านต่างๆ แล้วนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลเพื่อจะได้ทราบถึงปัญหาต่างๆ ตลอดจนความขัดแย้งของประชาชนในพื้นที่ ที่มีการอนุญาตให้ทำการสำรวจเพื่อทำเหมืองแร่ (โพแทช) กับหน่วยงานบริหารของภาครัฐ ตลอดจนการลุกขึ้นมาคัดค้านต่อต้านการอนุญาตการทำเหมืองแร่ของประชาชนในพื้นที่ดังกล่าว การวิจัยใช้วิธีการหลากหลายในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการตีความปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นโดยผู้วิจัยได้ศึกษาจากปรากฏการณ์โดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยใช้กระบวนการถอดบทเรียน วิเคราะห์ สังเคราะห์ จากการ รวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยจะเป็นการพรรณนาจากการที่ผู้ศึกษาเป็นคนในพื้นที่ ได้สัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ร่วมสังเกตการณ์ ทั้งแบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม ระหว่างสัมภาษณ์ จะจดบันทึก บันทึกเสียง บันทึกภาพ แล้วนำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนกใส่รหัส ลดทอนตามกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ แล้วตีความ ปรากฏการณ์ และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมได้

4. ผลการวิจัย

1. กระบวนการก่อตัวนโยบาย เป็นกระบวนการที่สร้างความขัดแย้งระหว่างภาครัฐกับประชาชน หน่วยงานภาครัฐกำหนดให้พื้นที่อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร เป็นพื้นที่อนุญาตให้สำรวจแร่โพแทชในการกำหนดนโยบายนโยบายการสำรวจแร่ดังกล่าวได้สร้างความขัดแย้งขึ้นในพื้นที่ อันเนื่องมาจากหน่วยงานภาครัฐได้ปกปิดข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานภาครัฐ การขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน จึงเป็นที่มาของการต่อต้าน คัดค้าน โครงการสำรวจแร่ที่ทางกระทรวงอุตสาหกรรมอนุญาตอาญาบัตรพิเศษให้แก่ บริษัทโซน่า หมีงต้า โปแทช คอร์ปอเรชั่น จำกัด

การให้ข้อมูลของภาครัฐเกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะ สวนทางกับความเป็นจริงกับที่ประชาชนตรวจสอบ โดยภาครัฐให้ข้อมูลคลาดเคลื่อนจากปริมาณการผลิตและนำเข้าแร่โพแทชทั้งประเทศ แสดงถึงการเข้าข้างผู้ได้รับอนุญาตอาญาบัตรพิเศษให้ทำการสำรวจ ในขณะที่ประชาชนในพื้นที่การสำรวจจะต้องได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ภาครัฐยึดถือประโยชน์ของสาธารณะที่ไม่ถูกต้อง เมื่อมีการตรวจสอบแล้ว ประชาชนจึงขาดความเชื่อถือในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐ ตลอดจนเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งเป็นปัญหาความรับผิดชอบและการตรวจสอบได้ของภาครัฐจึงทำให้ปัญหาดังกล่าวจึงไม่สามารถดำเนินการไปได้อย่างราบรื่น

หน่วยงานภาครัฐเลือกใช้มาตรการทางกฎหมาย เพื่อผลักดันกระบวนการในการสำรวจแร่โพแทช ส่งผลทำให้เกิดความขัดแย้งกับประชาชน โดยภาครัฐมีจุดยืนที่เข้าข้างผู้ได้รับอนุญาตอาญาบัตรพิเศษในการสำรวจแร่โพแทช ในขณะที่ประชาชนเป็นผู้ถูกกระทำจากการบังคับใช้กฎหมาย ส่งผลให้ประชาชนรู้สึกถึงการไม่ได้รับความชอบธรรมจากภาครัฐ

2. ปัญหาและอุปสรรค การดำเนินการตามแนวทางเพื่อให้การสำรวจแรโปแทช ขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจจากหน่วยงานราชการส่วนกลาง ทุกๆภาคส่วนที่มีความเกี่ยวข้อง ที่มีหน้าที่ หรือ การตัดสินใจ ในการเปิดเผยข้อมูล ขึ้นอยู่กับหน่วยงานส่วนกลางเป็นหลัก ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่อง ดังกล่าวไม่ว่าจะเป็น บริษัทผู้ได้รับอนุญาต ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่สำรวจ เจ้าหน้าที่รัฐ ในท้องถิ่น ไม่มีอำนาจ หรือโอกาสในการมีส่วนร่วม ต้องรอการกำหนดนโยบายจากผู้บริหารภาครัฐจาก ส่วนกลาง ตั้งแต่ กรม กระทรวง และรัฐบาล ประชาชนขาดข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ และมีความเห็นสอดคล้องต้องกันว่า หากปล่อยให้มีการสำรวจและพัฒนาไปสู่การประทานบัตรตั้ง โรงงานเหมืองแรโปแทชจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม คุณภาพชีวิต ตลอดจนวิถีชีวิตของประชาชน ในพื้นที่อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร

3. แนวทางการจัดการกระบวนการก่อดำเนินนโยบายเพื่อให้การสำรวจแรโปแทชเกิดขึ้น โดยอาศัยตัวแบบผู้นำ ซึ่งจะเป็นผู้กำหนดนโยบายเพื่อให้เกิดการเดินหน้าโครงการหรือกำหนด ประโยชน์ให้แก่ผู้มีส่วนได้เสียในโครงการสำรวจแรโปแทช โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริษัทผู้ได้รับอนุญาต พิเศษ ที่มาจากประเทศจีนเป็นหลัก ผู้กำหนดนโยบายได้อำนวยความสะดวกในเรื่องกฎหมาย พระราชบัญญัติ ข้อบังคับต่างๆ เพื่อให้การทำเหมืองแรโปแทชเป็นไปได้มากที่สุดในดำเนินการ

การจัดการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อรับทราบความคิดเห็นและความต้องการที่ แท้จริงของหลายฝ่าย เพื่อตอบสนองประโยชน์สุขของประชาชนอย่างแท้จริง อีกทั้งการเปิดเผยข้อมูล ที่มีข้อเท็จจริงตลอดจนลดขั้นตอนการทำงานโดยไม่ต้องรอการสั่งการจากส่วนกลางเพื่อให้การ ดำเนินการของโครงการมีความต่อเนื่อง

5. อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การก่อดำเนินนโยบายสาธารณะของกระทรวงอุตสาหกรรม กรณี การสำรวจแร่ (โปแทช) อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร อภิปรายผลได้ดังนี้

5.1 ยุทธศาสตร์ประชารัฐ กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งการขาดการมี ส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสำรวจแรดังกล่าวนี้ ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งระหว่าง ประชาชนกับหน่วยงานของรัฐในพื้นที่การอนุญาตอาญาบัตรพิเศษ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยชนพล ศรีจิวิงษา ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การจัดการความขัดแย้งทางการเมืองตามรูปแบบพุทธ วิธี” พบว่าวิธีการจัดการความขัดแย้งทางการเมือง พบว่า มี 2 วิธี ได้แก่ การเจรจาต่อรองถือเป็น กลไกที่สำคัญในการแก้ไขข้อขัดแย้งทำให้ได้ข้อยุติที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและการไกล่เกลี่ย ซึ่งเป็นกระบวนการที่มีคนกลางเป็นผู้ช่วยเหลือพร้อมทั้งยังมีปัญหาอื่นๆตามมา พร้อมทั้งยังมี ปัญหาอื่นๆตามมา จึงเกิดการรวมตัวเพื่อคัดค้านต่อต้านการทำงานของหน่วยงานภาครัฐและผู้

ได้รับอาญาบัตรพิเศษ ซึ่งสวนทางกับการบริหารตามหลักงานยุทธศาสตร์ประชาธิปไตยประชาชน เป็นศูนย์กลาง ตลอดจนการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ตามที่นายกรัฐมนตรีได้กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์การบริหารประเทศ หรือ ตามหลักบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกพร รักความสุข ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของประชาชนในการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี: กรณีการออกโฉนดที่ดินวัดดอนสวรรค์ (ร้าง) จังหวัดสกลนคร” ผลการวิจัยพบว่าการขออนุญาตที่ดินของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติให้แก่วัดดอนสวรรค์ (ร้าง) จังหวัดสกลนคร เป็นการบริหารภาครัฐที่สร้างความขัดแย้งกับประชาชนชาวจังหวัดสกลนคร โดยมีลักษณะการปกปิดข้อเท็จจริงในการดำเนินการ มีวาระซ่อนเร้น ปิดกั้นการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นเรื่องการทำงานของข้าราชการเฉพาะหน่วยงานภาครัฐต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการขออนุญาตที่ดินเท่านั้น ทั้งๆ ที่พื้นที่บริเวณเกาะดอนสวรรค์ที่ต้องการขออนุญาตที่ดินนั้น เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภททรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน และได้มีการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงในพื้นที่นี้แล้ว ประชาชนชาวจังหวัดสกลนครจึงร่วมกันคัดค้านการกระทำของหน่วยงานภาครัฐที่ร่วมกันดำเนินการขออนุญาตที่ดินให้แก่วัดดอนสวรรค์ (ร้าง) จังหวัดสกลนคร เมื่อเกิดปัญหาจากการกระทำของหน่วยงานรัฐ ผู้บริหารของหน่วยงานภาครัฐขาดความรับผิดชอบทางการบริหาร ไม่มีแนวทางในการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เลือกใช้การตีความตามกฎหมายเพื่อเป้าหมายที่ต้องการโดยไม่คำนึงถึงความรู้สึกของประชาชนชาวจังหวัดสกลนครที่ร่วมกันรักษาสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เป็นการบริหารภาครัฐที่ไม่ยึดถือประโยชน์สุขของประชาชนอันเป็นหลักการสำคัญของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

5.2 การตัดสินใจ การเรียกร้องขอให้เปิดเผยข้อมูลสัญญาสำรวจและผลิตแร่โพแทชของกลุ่มชาวบ้านวานรนิวาส ได้รับการชี้แจงจากนายอำนาจ สุวรรณรักษ์อุตสาหกรรมจังหวัดสกลนคร ซึ่งออกมารับหนังสือด้วยตนเองว่า "อำนาจในการอนุมัติโครงการและให้ข้อมูลสัญญาฯ อยู่ในส่วนกลางเท่านั้นตนเองทำได้เพียงการทำหนังสือแนบส่งให้ส่วนกลางเป็นการดำเนินการตามโครงการดังกล่าวนั้นเป็นการกำหนดนโยบายจากส่วนกลาง ซึ่งเป็นผู้กำหนดนโยบายเหมืองแร่โพแทช จากผู้มีอำนาจระดับกระทรวงเสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรี เมื่อผ่านมติคณะรัฐมนตรีก็เป็นหน้าที่ของกระทรวงอุตสาหกรรมที่จะต้องมีการดำเนินการตามนโยบายเพื่อให้นโยบายดังกล่าวเกิดการขับเคลื่อน เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมอนุญาตอาญาบัตรพิเศษในการสำรวจแร่โพแทชดังที่กล่าวมาแล้วนั้น การกำหนดนโยบายจึงเป็นหน้าที่ของส่วนกลางคือระดับกระทรวงทุกคนของทุกภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสำรวจแร่โพแทช เป็นเจ้าหน้าที่จากส่วนกลางทั้งสิ้น การจะเดินหน้าต่อหรือถอยหลัง หรือยุติบทบาทของโครงการเหมืองแร่จะดำเนินการอย่างไรขึ้นอยู่กับการบริหารส่วนกลางเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นบริษัทผู้ได้รับอนุญาตอาญาบัตรพิเศษ ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่การสำรวจ ต้องรอการกำหนดนโยบาย

จากผู้บริหารภาครัฐ ส่วนกลางตั้งแต่ระดับ กรม กระทรวง และรัฐบาล ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา คำจตุ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมการมีส่วนร่วมตามหลักพุทธธรรมของผู้นำชุมชนในการบริหารจัดการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่าผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานครโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และยังได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระเอกลักษณ์ อชิต ได้ทำการศึกษาเรื่อง “พระสงฆ์ในการอนุรักษ์ป่าชายเลน ในจังหวัดสมุทรสงคราม” การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ป่าชายเลน ในจังหวัดสมุทรสงคราม พระสงฆ์ได้รับข้อมูล ข่าวสารในการประชุมต่างๆ ในการอนุรักษ์น้อยเกินไปทำให้ขาดการปรึกษาแนวทางการแก้ไขจากปัญหานี้

5.3 ความรับผิดชอบและตรวจสอบได้ของภาครัฐ การตรวจสอบการใช้อำนาจของภาครัฐ ความรับผิดชอบและตรวจสอบได้ของภาครัฐ การให้ข้อมูลของภาครัฐเกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะสวนทางกับความเป็นจริงกับที่ประชาชนตรวจสอบหรือเป็นปรากฏการณ์ให้เห็น เป็นการให้ข้อมูลเหตุผลในการกำหนดนโยบายการทำเหมืองแร่ของภาครัฐที่สวนทางกับปริมาณที่ต้องการจริง ความคลาดเคลื่อนจากปริมาณการผลิตและการนำเข้าแร่โพแทชทั่วประเทศ ซึ่งปริมาณความต้องการใช้แร่ทั้งประเทศ สวนทางกันกับปริมาณการประทานบัตรหรือการยื่นคำขอประทานบัตรหรืออาญาบัตรพิเศษรวมแล้วกว่า 40 บริษัท แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลไม่ได้สนใจตรงปริมาณการนำเข้าแร่โพแทช ซึ่งใช้เป็นเหตุผลในการอนุมัติโครงการเหมืองแร่ กล่าวคือ รัฐบาลอ้างความจำเป็นในการลดการนำเข้าแร่โพแทช เพื่อลดต้นทุนการผลิตปุ๋ยเพื่อใช้ในการเกษตรกรรม ในปริมาณปีละ 8 แสนตันต่อปี นั่นคือความจำเป็นที่รัฐบาลกล่าวอ้าง สอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกพร รักความสุข ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของประชาชนในการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี : กรณีการออกโฉนดที่ดินวัดดอนสวรรค์ (ร้าง) จังหวัดสกลนคร” ผลการวิจัยพบว่า การรวมตัวกันของประชาชนชาวจังหวัดสกลนคร ในการคัดค้านการออกโฉนดที่ดินของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติให้แก่วัดดอนสวรรค์ (ร้าง) จังหวัดสกลนคร เป็นการแสดงออกที่มีเป้าหมายเพื่อปกป้องสาธารณสมบัติของแผ่นดิน หน่วยงานภาครัฐจะต้องให้ความสำคัญในเรื่องนี้ด้วยการรับฟังความคิดเห็น เปิดเผยข้อมูลด้วยความโปร่งใส เปิดโอกาสให้มีการตรวจสอบการบริหารภาครัฐตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

5.4) ตัวแบบผู้นำ ขณะนี้ประเทศไทยอยู่ภายใต้การปกครองในสถานการณ์พิเศษที่มีการยึดอำนาจการปกครองตั้งแต่วันที่ 22 พฤษภาคม 2557 ภายใต้การนำของ พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ทำให้สมานิติบัญญัติแห่งชาติ อยู่ภายใต้การครอบงำของผู้นำประเทศที่มี 2 สถานะ คือ ทั้งเป็นผู้นำประเทศในฐานะนายกรัฐมนตรีและเป็นผู้รักษาคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่มีอำนาจในการบังคับใช้มาตรา 44 การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแห่งของสมานิติบัญญัติแห่งชาติในการพิจารณาเกี่ยวกับร่างดังกล่าวได้ผ่านมติใน 3 วาระ ซึ่งไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนในรัฐบาล

ประชาธิปไตย ทั้งที่ความเป็นจริงมีการผลักดันร่างพระราชบัญญัติเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาร่างพระราชบัญญัติเดิมปี 2510 เพื่อให้ทันยุค ทันต่อสถานการณ์บ้านเมือง แต่การผลักดันในแต่ละรัฐบาลก็ต้องมีเหตุที่ต้องหยุดชะงักหรือรอการพิจารณาตรวจสอบท่ามกลางเสียงคัดค้านของประชาชน ซึ่งประเด็นปัญหาที่เป็นข้อถกเถียงกันถึงความไม่ชอบมาพากลของร่างพระราชบัญญัติแรก มีประเด็นที่ประชาชนสงสัยเคลือบแคลง อาทิสาระสำคัญของกฎหมายได้เอื้อประโยชน์ให้กับนายทุนผู้ประกอบการเหมืองแร่ มากกว่าที่จะเป็นการควบคุมการทำเหมืองแร่ไม่ให้ส่งผลกระทบต่อประชาชน อีกทั้งยังมองว่า ร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว เป็นการเปิดช่องให้นักลงทุนกอบโกยเอาสมบัติของชาติได้โดยง่าย

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ปฏิรูปนโยบายการส่งออกแร่เป็นวัตถุดิบ แร่เป็นทรัพยากรที่ไม่สามารถสร้างใหม่ทดแทนได้ รัฐบาลควรมีนโยบายในการใช้แร่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยการผลิตเพื่อใช้ในประเทศเป็นหลัก แร่บางชนิดที่ประเทศยังไม่มีความพร้อมทางด้านเทคโนโลยีที่จะทำการผลิต ก็ควรเก็บไว้สำหรับการพัฒนาในอนาคตเมื่อเกิดความพร้อม

6.2 การดำเนินการโครงการขนาดใหญ่ของหน่วยงานภาครัฐ ต้องมีมาตรการที่ชัดเจนเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่เพื่อลดปัญหาความขัดแย้ง

6.3 กรณีความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในพื้นที่การสำรวจแร่ รัฐต้องยึดมั่นในแนวทางสมานฉันท์เพื่อจัดการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งภายในชุมชนหรือระหว่างชุมชน ตลอดจนหน่วยงานของรัฐและบริษัทผู้รับอนุญาต ซึ่งมีความสำคัญกว่าปัญหาเชิงเทคนิค

6.4 ส่งเสริมและจัดให้มีกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการจัดทำแผนพัฒนาระดับพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนในแต่ละพื้นที่เป็นผู้กำหนดวิถีการพัฒนาของตนให้เกิดผลอย่างยั่งยืนแท้จริง

6.5 ปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติแร่ กฎหมายผู้ประกอบการทำเหมืองแร่ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยให้ความสำคัญกับสิทธิมนุษยชน สิทธิในทรัพยากร สิทธิในการรับรู้ข่าวสาร การเข้าถึงข่าวสาร และการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจเชิงนโยบายอย่างแท้จริง มากกว่าการเอื้อสิทธิประโยชน์ ให้กับเอกชน

References

- Anderson, James E. (1994). *Public Policy-Making: Introduction*. 2nd. New York: Houghton Mifflin Company.
- Bridgman, Peter & Davis, Glyn. (2003). *The Australian Policy Hand book*. (2nd ed.). Victoria: McPherson.
- Benoit, K., & Laver M. (2007). *Estimating Party Policy Positions : Comparing Expert Surveys and Hand-Coded Content Analysis*. Electoral Studies.
- Chaitanapon Srijiwangsa.(2560).The Participation of Sangha for Mangrove Forest Preservation in Samutsongkhram Province. *Journal of MCU Social Science Review*, 6(2),
- Dunn, W. N. (1994). *Public Policy Analysis: An Introduction (2nd ed.)*. Englewood Cliffs, NJ : Prentice-Hall.
- Ekkalak Achito. (2560). Political Conflict Manament Basde on a Model of Buddhist Approach. *Journal of MCU Social Science Review*, 6(2),
- Ekkaphon Rakkhwamsuk.(2557). Roles of Citizens in Good Governance: The Case Study of Registration of land Title Deed of Wat Don Sawan (Unoccupied), Sakon Nakhon Province.
- Kanjana Damjutti. (2557). *The Buddhist Promoting Method Community Leader's Participation in The Local Administration of Bangkok Metropolitan*. (DoctoralDissertation). Bangkok: Mahachulalongkorn Tajavidyalaya University.
- Kurian, George Thomas. (2011). *The Encyclopedia of Political Science*. Washington: CQ Press.